

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Beleidsnota opwekgebieden voor schone energie in Utrecht

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

26 juni 2024 / projectnummer: 3704

1 Advies over MER en aanvulling in het kort

De gemeente Utrecht wil in 2050 klimaatneutraal zijn en werkt deze ambitie uit in de Beleidsnota Schone Energie. Hierin staan onder andere mogelijk geschikte locaties voor het opwekken van duurzame energie. In een milieueffectrapport (MER)¹ zijn voor deze locaties de effecten van windturbines, zonnepanelen en geothermische installaties op de omgeving onderzocht. Dit rapport is naar aanleiding van een eerder advies van de Commissie aangevuld². In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER en de aanvulling tezamen.

Wat staat in het MER en de aanvulling?

Het MER beschrijft voor een aantal gebieden de mogelijke gevolgen op de omgeving van zonnepanelen, windturbines en geothermie. Deze gebieden staan op een kaart op de volgende pagina (figuur 1). Het aangevulde MER beschrijft de risico's van windturbines voor vogels en vleermuizen. Bij de beoordeling is rekening gehouden met provinciale risico-kaarten. Hieruit blijkt dat het plaatsen van windturbines een negatieve invloed kan hebben op vogels en vleermuizen. Ook zijn er visualisaties toegevoegd om zo realistisch mogelijk de zichtbaarheid van windturbines en zonnenvelden in beeld te brengen. En in een 'heritage impact assessment'³ zijn de effecten onderzocht op UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hieruit blijkt dat het plaatsen van windturbines in de buurt van het werelderfgoed de zichtbaarheid (sterk) negatief beïnvloedt.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER geeft een volledig beeld van de te verwachten gevolgen voor de omgeving. Het is een uitgebreid document met gedegen onderzoeken. **De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling daarop de essentiële informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over de beleidsnota schone energie⁴, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.**

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolg.

Aanleiding MER

De Utrechtse beleidsnota schone energie geeft een kader voor vervolgbesluiten over de energietransitie. Het beschrijft hoe de gemeente de energietransitie wil versnellen. Onderdeel hiervan is ruimte bieden aan het opwekken van elektriciteit en warmte met zonne- en windenergie en geothermie. De gemeente stelt een planMER op zodat het milieubelang een volwaardige rol speelt bij de besluitvorming over de klimaatvisie. Het MER gaat in op de kaderstellende beleidsuitspraken over de mer-(beoordelings)plichtige activiteiten uit de visie, namelijk het plaatsen van windturbines, zonneparken en geothermie.

¹ planMER t.b.v. Klimaatvisie gemeente Utrecht, Bosch & Van Rijn, versie 4.0, 13-12-2022.

² planMER t.b.v. Beleidsnota Schone Energie Gemeente Utrecht, Bosch & Van Rijn, versie 6.1, 28-03-2024.

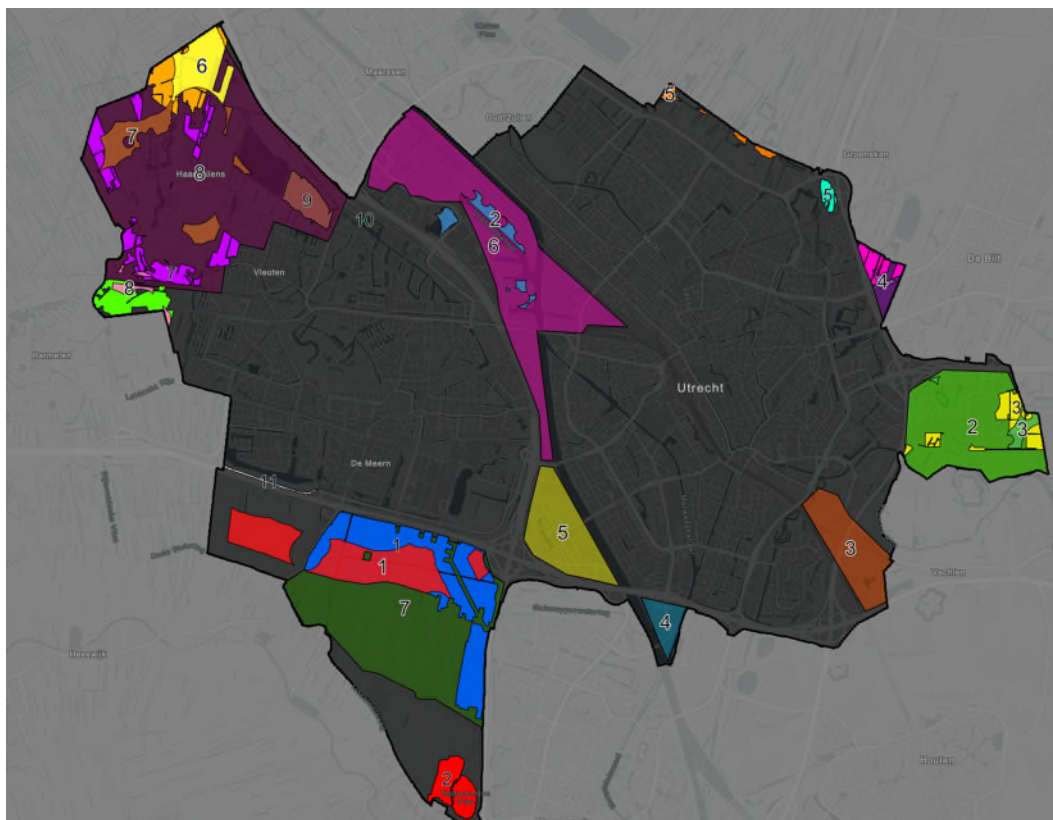
³ Definitief concept HIA Winturbines in UNSECO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, Land-id, 21-09-2023.

⁴ De Commissie heeft tegelijkertijd met het aangevulde MER ook de "Beleidsnota opwekgebieden voor schone energie in Utrecht, 2024-2030 (concept)" ontvangen.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Utrecht – besluit over de beleidsnota.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3704 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

Figuur 1: overzichtskartaal met daarop de verschillende zoekgebieden voor zonne-, windenergie en geothermie. Bron: MER.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op ontbrekende essentiële informatie.

2.1 Natuur

Het aangevulde MER maakt nu op een goede manier gebruik van de provinciale risicokaarten waarin informatie over de verspreiding van vogels (die gevoelig zijn voor windturbines) en vleermuizen is vastgelegd. Hierdoor is meer inzicht verkregen in de potentiële effecten van windturbines in de verschillende zoekgebieden op de daar voorkomende relevante vogel- en vleermuissoorten.

De Commissie vindt dat de kaarten op juiste wijze zijn gebruikt bij de effectbeoordeling. Daarnaast vindt ze het begrijpelijk dat mogelijke cumulatieve effecten van het plaatsen van windturbines in de zoekgebieden nog niet zijn onderzocht. Het MER schrijft terecht dat deze in een later stadium wél onderzocht moeten worden.

De Commissie onderschrijft ook de stelling dat de aanleg van windturbines kan bijdragen aan de stikstofproblematiek in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Dit is vooral belangrijk in de daarvoor gevoelige en (naderend) overbelaste gebieden. Het MER merkt terecht op dat dit in de projectfase onderzocht dient te worden.

2.2 Cultureel erfgoed (waaronder landschappelijke impact)

Het MER is aangevuld met een heritage impact assessment (HIA) en visualisaties van de windturbines. In de HIA is voor turbines met verschillende hoogten bepaald wat de impact op het werelderfgoed Hollandse Waterlinies is voor de zoeklocaties rond dit erfgoedgebied. Daaruit blijkt dat hoge, gemiddelde én lage windturbines allen een negatieve invloed hebben op het erfgoed. De belangrijkste aanbeveling uit de HIA is daarom om een grotere afstand tussen de turbines en het erfgoed te houden, zodat het erfgoed visueel en ruimtelijk minder wordt aangetast.

In het aangevulde MER is de invloed van windturbines op het werelderfgoed in het zoekgebied Ockhuizen nu negatief beoordeeld. Dit was eerder neutraal. De andere beoordelingen binnen het thema landschap en cultuurhistorie zijn hetzelfde gebleven.

De Commissie vindt de HIA en de visualisaties van goede kwaliteit, kan zich vinden in de aangepaste effectscore en heeft verder geen aanbevelingen.

2.3 Nieuwe windturbinebepalingen voor geluid, slagschaduw, externe veiligheid en lichtschildering

Uit het aangevulde MER en de bijlagen⁵ blijkt dat de nieuwe windturbinebepalingen⁶ leiden tot minder ruimte voor het plaatsen van windturbines in de zoekgebieden. Het blijkt dat vooral de nieuwe externe veiligheidseisen en de afstandsnorm een mogelijk forse impact hebben op het aantal te plaatsen windturbines. Voor externe veiligheid bestaan er mogelijkheden om deze effecten te verminderen door af te wijken van de norm of om gebouwen een functionele binding met de windturbines te geven. Maar dit geldt niet voor de nieuwe afstandsnorm, zo stelt het MER.

De Commissie geeft ter overweging mee dat de gemeente, volgens de conceptbepalingen windturbines en leefomgeving, wel degelijk ruimte heeft om hiervan af te wijken, bijvoorbeeld op economische gronden.⁷

⁵ Impact windturbinebepalingen gemeenten Utrecht, Bosch & van Rijn, 28-03-2024.

⁶ Een lagere grenswaarde voor geluid, een strengere slagschaduwnorm, striktere externe veiligheidseisen en een afstandsnorm van twee keer de tiphoogte tussen windturbines en geluidgevoelige objecten.

⁷ De Commissie mer heeft onlangs (kritisch) geadviseerd over deze nieuwe afstandsnorm, zie voor haar advies: <https://commissiemer.nl/adviezen/3615>.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

ir. Peter van der Boom MA

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

ing. Rob Vogel

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Beleidsnota schone energie gemeente Utrecht.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het plaatsen van windturbines, zonnepanelen en het benutten van aardwarmte. Daarom is een planMER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Utrecht.

Initiatiefnemer besluit

College van Burgmeester en Wethouders van Utrecht.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3704](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

